

TURŞULUK HIYAR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Hıyar (*Cucumis sativus* L.) Cucurbitaceae familyasının cucumis cinsinin tek yıllık bitkisidir.

Anavatanı Hindistan olup, Orta Asya, İran ve Anadolu üzerinden Avrupa'ya yayılmıştır. Dünyada ve ülkemizde fazlaca tüketilen hıyarın kalori değeri düşük olup, (100 gramda 12 kalori), A ve B grubu vitaminlerince zengindir. Hıyar meyvesinin %95' i sudur. Özellikle proteinli besinlerin alınması ile vücutta artan asidin nötrleştirilmesini sağlar. Gövdesi kuvvetli, toprak üzerinde yayılıcı, sülükleri sayesinde tutunucu özelliğe vardır. Derinliği 30-50 cm' ye kadar inen yüzeysel bir kök yapısına sahiptir. Erkek ve dişi çiçekler aynı bitki üzerindedir. Tozlaşma arı ve böcekler yoluyla olmaktadır. Günümüzde dölllenme olmadan meyve veren partenokarp çeşitler kullanılmaktadır.

Hıyar değerlendirme şekline ve çeşidine göre sofralık ve turşuluk olmak üzere iki şekilde yetiştirilir.

Turşuluk Çeşitler; Gherkin,
Belair,
Belmonte,
Kornişon ve
Rus hıyarıdır.

YETİŞTİRME İSTEKLERİ

İklim İsteği

Ilık iklim sebzesi içinde yer alan hıyar, açıkta yetiştirildiği taktirde sıcak mevsim sebzeleri arasında yer almaktadır. Yüksek sıcaklık ve düşük sıcaklıklardan hoşlanmaz. Sıcaklık sıfırın altında -1,-2 °C' nin altına düştüğünde zarar görmektedir. Düşük sıcaklıklarda üşüme, yüksek sıcaklıklarda mantari hastalıklar ve aşırı su kaybı nedeniyle bitki gelişimi yavaşlamaktadır. Çimlenme için en uygun toprak sıcaklığı 11-18 °C' dir. Optimum gelişmesi için hava sıcaklığı 20-34°C olmalıdır.

Toprak isteği

Hıyar drenajı iyi, kumlu-tınlı veya tınlı-kumlu organik maddesi zengin toprakları tercih eder. Ağır topraklarda çiçek teşekkülü gecikir. Köklerde çürümeler meydana gelir ve kök hastalıkları ortaya çıkar. Hafif toprakların organik madde ile özellikleri düzeltilerek, uygun ticari gübreleme yapılırsa, hıyar yetiştiriliciliğinde kullanılabilir. Erkencilik için kumlu ve kumlu-tınlı topraklar, bunun yanında bol ürün almak için tınlı topraklar tercih edilmelidir. İyi bir yetiştiricilik için pH' sı 5.5- 6.7 arasında olmalıdır.

Gübreleme

Hıyar yetiştiriciliğinde dekara 3-5 ton iyi yanmış ahır gübresi verilir.

Temel gübreleme toprak analizlerine bağımlı olarak dikimden önce yapılmalıdır. Bu gübrelemede çeşide ve bitki sıklığına da dikkat etmek gerekir. Tüm bu faktörler hesaba katılarak dekara 30-40 kg süperfosfat, 40 kg potasyum sülfat ve 25-30 kg amonyum sülfat verilmelidir .

İlk gelişme devresinde gübre ihtiyacı azdır. Meyveler hasat edilmeye başlayınca besin maddesi ihtiyacı artar. İlk meyveler görüldükten sonra ve özellikle gelişme sonlarına doğru bitkilerin durumuna göre azotlu gübrelere veya ahır gübresinden hazırlanmış şerbetten 1-2 defa verilmesi çok faydalı olmaktadır.

YETİŞTİRME TEKNİĞİ

Fidelerin Yetiştirilmesi

Fide yetiştiriciliği torf kullanılarak viyollerde gübre ve ilaç ilavesine gerek yoktur. Çıkış yüzdesinin fazla olması ve kısa sürede fide elde edilebilmesi nedeni ile torf kullanılmalıdır. Torfun bulunmadığı durumlarda fide yetiştiriciliği için özel harç hazırlanmalıdır.

**Bu harç; yanmış çiftlik gübresi,
bahçe toprağı ve
yıkılmış dişli dere kumunun**

6-3-1; 4-2-1 veya 1-1-1 karışımı şeklinde olmalı ve kullanım öncesi eleklerden elenerek dezenfekte edilmelidir.

Ekim tarihini kullandığımız çeşidin kaç günde hasada geldiğini ve hangi dönemde

pazara ürün çıkarmak istiyorsak tohum ekim tarihimizi ona göre planlamalıyız. Tohum ekiminden yaklaşık 20-25 gün sonra 4-5 gerçek yapraklı fideler elde edilecektir.

Toprak Hazırlığı

Turşuluk hıyarlar genelde tarlalarda yerde yetiştirilir. Bazı çeşitleri askı sistemiyle yetiştiriciliği de uygundur.

Tarla 25-30 cm derinlikte sürülmelidir. Verilecek gübre toprak tahlili sonucuna göre yapılmalıdır.

Turşuluk hıyar yetiştiriciliğinde dönüme ortalama olarak **1700-3000 adet bitki dikilmektedir.**

Turşuluk hıyar yetiştiriciliğinde **sıra arası 150-180 cm, sıra üzeri 30-40 cm** arasında değişmektedir. Çift sıra dikim yapılacaksa masuralara 150x50x50 cm mesafelerde dikim yapılır. Turşuluk hıyar üretiminde sadece 1-2 hasadın hedeflendiği durumlarda daha sık dikim önerilebilir. 4-5 yapraklı olan fideler tarlada yerlerine dikilir ve can suyu verilir.

Çapalama

Sulamalardan sonra toprak tavında iken bitkinin kök bölgesinin havalanması, kaymak tabakasının kırılması ve ot mücadelesi için çapa yapılır.

Bitkiler sıra aralarını örtmeye başlayınca çapalama işlemine son verilir.

Sulama

En uygun sulama şekli damlama sulama sistemidir. Damlama sulama imkanı yoksa masuraların yanına açılacak karıklara su verilerek salma sulama sistemi kullanılır. Hıyar suyu seven bir bitkidir. Yeterli ve düzenli sulanmazsa meyveleri acılaştır.

Ekolojik koşullara göre değişmekle birlikte haftada 2 kez veya iki hasatta bir olmak şartı ile sulama yapılır.

Olgunluk, Hasat ve Depolama

Çeşide göre değişmekle birlikte fide dikiminden yaklaşık 1 ay sonra ilk hasat gerçekleştirilir. Tohum ekiminden sonra turşuluk hıyar çeşitleri ortalama olarak 50-70 gün sonra hasada gelmektedir. Hasatlar periyodik olarak haftada 3 kez yapılmalıdır. Hasat işlemleri 2 ay devam etmektedir.

Turşuluk hıyarlarda hasattan sonra meyveler boylara ayrılır. Küçük meyveli turşuluk hıyarların pazar değeri daha yüksektir. 1. Kalite 0-6 cm boy 2 cm en, 2. Kalite 6-9 cm boy, 3 cm en, 3. Kalite ise 9-12 cm boy ve daha kalın meyveli olanlardır. Kök başına 8-15 arasında meyve alınmaktadır.

Turşuluk hıyarlar hasat edilir edilmez çok soğuk su ile hemen soğutulduktan sonra 2 gün süre ile 7-10 °C sıcaklıkta saklanabilir.

Adres	: Samsun Tarım İl Müdürlüğü 55060 Samsun
Santral	: 0 362 231 37 00
Fax	: 0 362 233 21 63
e-mail	: cey@samsuntarim.gov.tr
web	: www.samsuntarim.gov.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

Turşuluk Hıyar Yetiştiriciliği

Sevinç SAYGILI
Ziraat Mühendisi

No: S/20

2006